

Ël lìber d'Éster

Da la Neuva Bibia an Lenga Piemontèisa
voltà da Pàul E. Castlin-a e da Majo Galin-a

**Edission
Tempo di Riforma**

2023

Costa version dël liber d'Éster a l'é tirà da la Neuva Bibia an Lenga Piemontèisa ch'as peul trovesse compléta a l'adressa dla Ragnà <https://pms.wikisource.org/>

Còdes ISBN:

Introduccion a l'euvera compléta dla Neuva Bibia an Lengha piemontèisa

Costa version ëd la Bibia ebràica e cristian-a an lengha piemontèisa, soagnà da Pàul E. Castlin-a, pastor evangelich, e Majo Galin-a, a-j va dapress al métod ëd l'equivalensa dinàmica (pënsé për pensé).

Sò bu a l'é la divulgassion dla Paròla 'd Nosgnor e "parlé al cheur" dla nòstra gent con un lengagi "ëd minca dì". Për coj ch'a veulo fonghé ancreus lòn ch'a lesò, dle nòte al pé dla pagina a dan ëd pcite spiegassion e rendission alternative dl'istess vers, ma i arcomandoma sèmper ëd comparisioné tut a 'd bibie an d'àutre lenghe.

I l'oma fàit nòstr travaj - e sossì a l'é nòstr prim presupòst - ant la përsuasion che la Bibia a l'é nen "un liber qualsëssia, ma ch'a trasmèt la Paròla 'd Nosgnor. A l'é për lòn che an fasend sto travaj i l'oma avù la pì àuta diligenza e respet. I l'oma 'dcò respetà la tradission ëstòrica dla magioransa dle bibie publicà da le cese cristian-e e dle sinagòghe ebràiche ant nē spirit ecuménich.

Costa version ëd la Bibia a l'é basà an sël travaj editorial sientìfich ëd la version anglèisa dla Bibia ciamà "NET Bible" (New English Translation) an comparassion con vaire d'àutre version bin spantià ant ël mond. La NET Bible a l'é compagnà da 60.932 nòte ch'a dëspiego 'l motiv ëd la particolar sernìa 'd minca espression dovrà ant la tradussion e dl'interpretassion dàita a cole paròle o vers ch'a l'é malfé rendje con precision. A cole nòte i adressoma 'l letor ch'a veuja comprende 'l motiv ëd nòstre sernie d'espression.

Për lòn ch'a riguarda ël Testament Vej (la Tanach ebràica), ël travaj 'd tradussion a l'é dzurtut col ëd Majo Galin-a, e Giovanna Gribaud ch'a l'ha falò la pì part ant j'agn 1980 e ch'a l'ha publicalo an sl'arvista La Slòira.

Për lòn ch'a riguarda 'l Testament Neuv, costa tradussion piemontèisa as peul consideresse na revision stilistica dël Testament Neuv an lengha piemontèisa dël 1841, con comparassion scrupolosa dij pì bon test grech a nòstra disposission ancheuj.

Pàul E. Castlin-a, edission dl'aost 2023

Èl lìber d'Éster

Introdussion

Èl lìber d'Éster a armonta al quint sécol anans Crist e a conta dij fàit ch'a son rivà an Persia durant ël regn ëd Serse (conossù 'dcò coma Assuer) cand che j'ebreo a-i vivìo, dòp ch'a j'ero stane deportà. La providensa 'd Nosgnor a fa 'n manera che 'l rè Assuer a ciapa coma soa fomna Éster, ch'a l'era n'ebrea. Për intercession d'Éster ij Giudé a son salvà da lè stermini ch'a l'era stàit atentà contra 'd lor. Nen mach lòn, ma ij Giudé a son alvà ant na granda posission d'onor e podèj. Costa conta a spiega la sorgiss ëd la festa ebraica dij Purim, ch'a l'é 'ncora celebrà ancheuj an tra dj'ebreo, an comemorassion ëd coj fàit e për ringrassié Dé ch'a-j preserva da l'estinsion malgrè tuèt ij sò nemis 'd lor ch'a-j son mai mancaje durant la stòria.

As sa nen ëd precis col ch'a sia l'autor ëd cost lìber-sì ciamà Éster. Sò anteresse ant la sorgiss e l'osservansa dla festa dij Purim, sò fòrt nassionalism, soa granda conossensa dla cort persian-a, a rend testimoniansa dël fàit ch'armonta a col periòd-là, cand che ij Giudé a l'ero an esili, visadì 'l quint sécol a. C. A l'é ciàir che lè scrittor d'Éster a intendia fé n'ovragi ch'a spieghèissa a tute le generassion l'origin ëd la festa dij Purim.

Ant la pì part ëd le bibie cristian-e, ël lìber d' Éster a l'é butà press a Esdra e Neemia e con ij liber èstòrich, ma ant la Bibia ebraica a l'é un dij sinch liber curt ch'a son butà vers la fin dlë Scritture (ij megillòt). Soa colocassion ant lè Scritture canòniche a l'é stàita motobin criticà sia da d'autor giudé che cristian antich, tant che Éster a l'é un dij sinch liber dël Testament Vej ch'a j'ero ciamà "asantilegòmena" (dij liber ch'a-j son parlà contra). J'obiession a j'ero motivà da diversi fàit. (1) Cost lìber a manca da le liste pì antiche dij liber canònich; (2) a l'é mai mensionà ant ël Testament Neuv; (3) a mensiona mai ël nòm ëd Dé o a 'd pratiche religiose; (4) sò fòrt nassionalism giudé; (5) sò spirit d'arvangia contra ij

nemis d'Israel. Ant la version greca dla Bibia ebraica (ij Setanta) cost liber a l'é slongà 'd pì che sent vers ch'as treuvo nen ant l'ebraich. An Éster an particular èl problema a l'é la mancansa d'arferiment a Dé. A-i era coj ch'a disìo: "Coma ch'a peul esse part ëd la Scritura un liber ch'a parla nen ëd Dé?". Contut, i dovoma pensé an manera pì larga. Che Dé a-i sia nen mensionà a l'é bin n'artiffissi léterari dl'autor, na soa strategia! Ancheuj cost liber a l'é bin acetà sia dai Giudé che dai Cristian.

L'autor d'Éster a mostra 'l grand arlass ch'a l'han avù ij Giudé cand che la giustissia a l'ha trionfà. Contut, a critica pa ch'ij sò nemis a sio peui stàit pendù e massà, né coma ch'a l'han falo. L'autor as angagia nen an ëd riflession moraj an sle motivassion ëd coj ch'a l'han portà anans soa arvangia. A sarìa n'eror consideré sti avveniment-sì coma dij modej 'd condòta. A son d'àutri ij liber dla Bibia andoa ch'as peul trovesse na rispòsta a l'ambarass e ij dubi che 'l letor a podrìa avejne, tanme ij profeta, Giòb, o l'Arvelassion. Él liber d'Éster a rend testimoniansa ciàira a la man ëd Nosgnor che, invisibil, a travaja darera dle quinte dla stòria 'd sò pòpol sernù, ch'a përmet maj che gnente e gnun durant la stòria a lo anienta dël tut. An efet, al'é dificil lese cost liber-sì senza sente la providensa 'd Nosgnor ch'a euvra a vòlte an manera sotila, për liberé sò pòpol da 'd pericoj e lè stermini possibil.

1

Èl rè a organisa un disné da spatuss

¹Al temp d'Assuer¹ (ëd col Assuer ch'a regnava da l'India fin-a a l'Etiòpia ansima a sentevintessèt provinse), ²a col temp-là, coma che rè Assuer a

---

1 A l'é 'dcò conossù coma Serse (486-465 a. C.). Assuer a l'é 'l rè persian mensionà in Esdra 4:6. A l'é conossù pr' avèj consolidà l'imperi 'd Dario, sò pare, për soe grande fabriche e për soa guèra contra ij Grech da 'l 480-470 a. C.

l'era setà an sël tròno real, ant la sitadela 'd Susa², ³ël ters ann³ ëd sò regn, a l'ha dàit un disné an onor ëd tùit ij sò grand ufissiaj e ij sërvent. L'armeja dij Persian e dij Médi e ij nòbij e governador ëd provinsa a l'ero dè 'dnans ëd chiel, ⁴mentre ch'a fasìa vèdde soe richesse e la glòria 'd sò regn e lè spatuss magnifich ëd soa grandëssa për vaire di, për sentetanta di.

⁵Passà ch'a l'ero coj di-lì, ël rè a l'ha dàit n'àutr disné 'd set di, ant la cort dël giardin ëd la regia, për tuta la gent ch'as trovava ant la sitadela 'd Susa, dal pì amportant al pì cit. ⁶A-i j'era ëd tendagi 'd tèila bianca e 'd porpra violëtta tacà për ëd cordon ëd damasch e 'd porpra rossa, lor midem pendù për d'anej d'argent e d'òr fissà dzora 'd colòne 'd marmo verd, ëd marmo bianch, ëd mareperla e 'd mosaich. ⁷Le bevande a l'ero servije ant ëd cope d'òr, tute diferente, e quantità 'd vin a l'ero smonùe dal rè con liberalità regal. ⁸Ël decret real a obligava gnun a bèive, avend prescrivù a tùit j'ufissiaj ëd soa ca che tùit a fusso tratà com a vorìo.

⁹La regina Vasti, da part soa, a l'avìa smonù un disné a le fomne ant ël palass real d'Assuer.

La regin-a Vasti a l'é gavà da soa posission regal

¹⁰Ël sétim di, butà an alegrìa pr' ël vin⁴, ël rè a l'ha comandaje a Meuman, a Bisetà, a Carbonà⁵, a Bigtà⁶, a Abagtà, a Zetar e a Carcas, ij sèt eunuch ch'a servìo a la presensa dël rè Assuer, ¹¹ch'a mnèisso 'dnans ëd chiel la regin-a Vasti con soa coron-a real⁷, për mostreje a la gent e ai cap soa blëssa: chila, an efet, a l'era piasosa a vèdd-se. ¹²Ma la regin-a Vasti a l'é

---

2 O: “Susa la capital”, una dle tre capitaj persian-e e residensa d'invern dël rè.

3 483 a. C.

4 Cfr. 2 Samuel 13:28.

5 Cfr. Cap. 7:9.

6 Cfr. Cap. 2:21; 6:2.

7 Cfr. Cap. 2:17; 6:8.

arfudasse dè vnì, contravenend a l'òrdin che 'l rè a l'avìa daje a j'eunuch; èl rè a l'é anrabiassè motobin e la flin-a a l'é anviscasse drinta 'd chiel.

¹³Anlora chiel a l'é adressasse ai savant⁸ vèrsà ant la siensa dla lege (pèrchè a l'era parèj che j'afé dèl rè a l'ero tratà, an presensa 'd tuti coj ch'a nè savìo dla siensa dla lege e dèl drit)⁹. ¹⁴A l'ha fàit vnì da chiel Carsenà, Setar, Admata, Tarsis, Mères, Marsenà e Memucan, sèt grand ufissiaj persian e medi ch'a j'era consentì 'd vèdde 'l visagi dèl rè, e ch'a l'ero setà ant ij prim pòst dèl ream.

¹⁵"Conforma a la lege," a l'ha dit, "lòn ch'a venta feje a la regin-a Vasti pèr nen avèj dit che 'd si al comand dèl rè Assuer che j'eunuch a l'avìo trasmetuje?". ¹⁶An presensa dèl rè e dij grand ufissiaj, Memucan a l'ha rëspondù: "A l'é nen mach contra dèl rè che la regin-a a l'é portasse mal, ma 'dcò contra 'd tuit ij grand ufissiaj e tuit ij pòpoj spantià travers le provinse dèl rè Assuer. ¹⁷La manera 'd fé dla regin-a a mancrà pa dè vnì a esse conossù da tute le fomne, ch'a vardran ij sò marì con dèspresi. Èl rè Assuer midem, a podran dì, a l'avìa dije a la regin-a Vasti dè vnì da chiel, ma chila a l'ha pa vorsù ven-e. ¹⁸Da adess anans le prinsipèsse 'd Persia e 'd Media ch'a savran èl fat èd la regin-a a nè parlèran con tuit ij prinsi dèl rè e a nè vniran èd paròle brute e d'anrabiament senza fin. ¹⁹S'a jè smija bin al rè, ch'a ven-a emanà da chiel n'edit real, da scrivse an tra le lege 'd Persia e 'd Media, pèrparèj ch'a ven-a esse pa revocabìl¹⁰, ch'a disa che Vasti a podrà pa pì comparì dè 'dnans al rè Assuer e che 'l rè a-j conferissa dignità 'd regin-a a un-a ch'a sia mej che chila. ²⁰Cand che l'edit dèl rè a sarà conossù an tut sò regn pèr grand ch'a sia, tute le fomne a onoreran sò marì dal pì amportant al pì cit".

---

8 Cfr. Geremìa 10:7; Daniel 2:12; Maté 2:1.

9 Cfr. 1 Crònache 12:32.

10 La permanensa e 'l caràter nen révocabìl èd le lege 'd Persia e 'd Media a sia proverbial.

²¹Sòn a l'é piasuje al rè e ai sò prinsi. Èl rè a l'ha fàit coma ch'a l'avìa dije Memucan: ²²a l'ha mandà 'd litre a tute le provinse dël regn, a tute le provinse conforma soa manera dè scrive e a tuit ij pòpoj conform a soa lenga; pèrchè tuit ij marè ch'a fusso padron a ca soa a podèisso parlé com a vorìo.

2

Éster a vniss regin-a al pòst ëd Vasti

¹Apress ëd sòn, cand che la flin-a dël rè a l'é pasiasse, chiel a l'é visass-ne 'd Vasti, ëd lòn che chila a l'avìa fàit e 'd lòn ch'a l'era stàit decidù pèr chila¹¹. ²Antlora coj ch'a stasio al servissi dël rè¹² a l'han dit: "Ch'as sërco pr' èl rè 'd fije vèrgin e piasose a vèdd-se; ³ch'èl rè a stabilissa 'd comissari an tute le provinse 'd sò regn, ch'as buto ansema tute le fije piasose e vèrgin ant la règìa 'd Susa, ant la ca dle fomne, sota la vardia d'Egai, eunuch dël rè e vardian ëd le fomne, ch'a-j darà lòn ch'a l'han da manca pèr vestisse¹³; ⁴la fija ch'a-j piasrà al rè a vnirà a esse regin-a al pòst ëd Vasti". Sòn a l'é piasuje al rè ch'a l'ha fàit parèj.

⁵Ore, an la sitadela 'd Susa a j'era un Giudé ciamà Mardoché, fieul d'Ilàir, fieul ëd Simej, fieul d'un Beniaminita, ⁶ch'a l'era stàit deportà da Gerusalem an tra coj ëmnà an esili con Jeconia rè 'd Giuda da Nabucodenesar rè 'd Babilònia¹⁴. ⁷Chiel a l'avìa anlevà Cadassa¹⁵, visadì Éster¹⁶, fija d'un sò barba, pèrchè chila a l'avìa pèrdù pare e mare. La fija a

---

11 A l'ha regretalo, ma a l'era tròp tard pèr motiv dle lej ch'a l'ero an vigor.

12 O: "ij giovo dël rè ch'a lo servìo".

13 O: "per soa soagnora".

14 Cfr. 2 Re 24:10-16; 2 Crònache 36:10.

15 Nòm ebràich ch'a veul dì "Ambrun-a".

16 Ant la lenga persian-a a veul dì "Stèila" o na forma dël nòm dla divinità ciamà Ishtar.

l'era bela da vèdd-se e piasosa d'aspét; a la mòrt dël pare e dla mare, Mardoché a l'avìa pijala coma fija soa.

⁸Cand che l'órdin dël rè e sò edit a son èstàit èspantià e vaire fije a son trovasse ant la sitadela 'd Susa sota la vardia d'Egai, vardian ëd le fomne, ëdcò Éster a l'é stàita pijà ant la régia sota la goerna d'Egai, vardian ëd le fomne. ⁹La tòta a l'é piasùje motobin a Egai e a l'é intrà an soe bon-e grassie; chiel a l'é dasse da fé për troveje lòn ch'a l'avìa da manca për vestisse¹⁷ e mangé. A l'ha daje set sèrvente sernùe ant la régia e a l'ha assegnà a chila e a soe create¹⁸ l'apartament pì bel ant la ca dle fomne.

¹⁰Éster a l'avìa fàit pa savèj sossì nì a soa famija, nì soa gent, përché Mardoché a l'avìa proibijlo. ¹¹Tùit ij dì chiel a spassigiava 'dnans a l'andron ëd la ca pr' avèj 'd neuve an sla salùte d'Éster e 'd lòn ch'a podìa essje capità. ¹²Tute le fije a dovìo presentesse un-a pr' un-a al rè Assuer a la fin ëd la scadensa fissà da lè statut ëd le fomne, visadì dódes mèis. Parèj a l'era 'l temp ëd preparassion: për ses mèis le fije a dovravo l'euli 'd mèrra, e për ses d'àutri mèis ëd balsam e d'onguent ch'as dovravo për soagné la blèssa feminin-a. ¹³cand che la fija as presentava al rè, a otnìa tut lòn che a ciamava për passé da la ca dle fomne al palass real. ¹⁴Chila a-i andasìa la sèira e, l'indoman matin, as portava a n'àutra ca, goernà da Sasgas, l'eunuch real ëd le concubin-e. Chila as nē tornava pa dal rè a meno che 'l rè a la vorèissa e a la ciamèissa për nòm. ¹⁵Ma Éster, fija d'Abicaïl, chiel midem barba 'd Mardoché ch'a l'avìa adotala coma fija, cand ch'a l'é rivaje sò moment ëd portesse dal rè, a l'ha ciamà nen d'àutr ëd lòn ch'a l'avìa dije Egai, l'eunuch real vardian ëd le fomne. E varda-lì che Éster a l'ha trovà grassia con tuti coj ch'a l'avìo vedula. ¹⁶Èl mèis ch'a fà des, Tebet, chila a l'é stàita portà dal rè Assuer, ant ël palass real ant l'ann ch'a fè sèt ëd sò regn, ¹⁷e 'l rè a l'ha preferila a tute j'àutre fomne, chila a l'ha trovà favor e grassia con chiel, pì che tute j'àutre fije. Donca, chiel a

---

17 O: “për soa soagnura”.

18 Èd sò harem.

l'ha posà la coron-a real ëdzora 'd soa testa 'd chila e a l'ha sernula coma regin-a al pòst ëd Vasti.

¹⁸Dòp ëd sòn, ël rè a l'ha dàit un bel disné, ël festin d'Éster, a tùit ij grand uffissiaj e servidor, e a l'ha daje 'n dì 'd festa e' d remission ëd le taje a tute le provinse e prodigà 'd present con liberalità regal.

Mardoché a ven a savèj d'un complòt contra 'd rè Assuer

¹⁹Passand coma le fijëtte ant la sconda ca, ²⁰Éster a l'avìa nen fàit savèj tut sòn, nì a soa parentela, nì a sò pòpol, coma ch'a l'avìa dije Mardoché, e chila a andasià anans a goerné j'istrussion dël temp ch'a l'era sota tùa.

²¹Antlora Mardoché a l'era a disposission ëd la Pòrta Real. Malcontent, doi eunuch reaj, Bitan e Teres, dël còrp ëd le vardie dl'uss, a l'han complotà 'd sassiné rè Assuer. ²²Savulo ch'a l'avìa, Mardoché a l'ha anformane la regin-a Éster, e chila a l'ha parlane al rè a nòm ëd Mardoché. ²³Dòp n'ancesta, ël fàit a l'é arlevasse ver. Coj doi lì a son èstàit pendù ¹⁹ e, an presensa dël rè, na relassion ëd la stòria a l'é stàita consëgnà ant ël liber ëd le Crònache.

3

La conspirassion d'Aman contra ij Giudé

¹Chèich temp apress, ël rè Assuer a l'ha butà an distinsion ²⁰ Aman, fieul ëd Camdata, dël pais d'Agagh²¹. A l'ha alvalo an dignità, acordandje 'd preminensa dzora 'd tùit ij grand uffissiaj, sò colega. ²Tùit ij servidor dël rè,

---

19 O: “ampalà” an sna pertia 'd bòsch, na forma për dé la mòrt ch'as dovrava an Persia e ant l'Assiria. Pr' ij Giudé cost-sì a sarìa stàit un segn che ij doi uffissiaj a l'ero sota la maledission ëd Dé (Deuteronomi 21:22-23).

20 O: “a l'ha dàit na promossion”.

21 Sossì a indica coma Aman a sia ligà a Amalech, rè dj'Amalechità, ij pì gran nemis dj'Ebreo, ch'a l'ero stàit combatù da Saul (Esod 17:8-16; Deuteronomi 25:17-19; 1 Samuel 14:47-15-35).

butà al servissi 'd soa Pòrta, a son anginojasse e prostèrnasse 'dnans ëd chiel, pèrchè cost a l'era 'l comand dël rè. Mardoché, contut, a l'ha arfudasse 'd pieghé 'l ginoj e 'd prostèrnasse²².

³"Pèrché trasgredisses-to ël comand dël rè?", a l'han dije a Mardoché ij servidor dël rè butà a la Pòrta Real? ⁴Ma a l'avìo bel che dijlo torna tùit ij di; chiel a jè scotava pa. Anlora lor a l'han denuncià 'l fàit a Aman, pèr vèdde se Mardoché, essend Giudé com a l'avìa dije, a cambiava pa soa manera 'd fé. ⁵Aman a l'ha podù an efèt constaté che Mardoché a 'rnunsiava pa a nen vorèj pieghé 'l ginoj dè 'dnans ëd chiel, nì as prostèrnava: a l'ha avune nè s-ciop ëd flin-a. ⁶Coma ch'a l'avìo istruìlo dla gent ëd Mardoché, a l'ha pensà ch'a podìa esse pòch ëd frapé mach chiel e a l'ha pensà 'd fé sparì, con Mardoché, tùit ij Giudé, ël pòpol ëd Mardoché, stabilì an tut ël regn d'Assuer.

⁷L'ann ch'a fà dódes d'Assuer, ël prim mèis, ch'a l'é Nisan, a l'é tirasse 'l Por (visadì le sòrt), pèr di e pèr mèis²³. La sòrt a l'é tombà an sèl tèrdes dël mèis ch'a fà dodes, ch'a l'é Adar. ⁸Aman a l'ha dije al rè Assuer: "Tra la gent, drinta 'd tute le provinse 'd tò regn, a l'é dèspèrdù 'n pòpol a part. Soe lege a jè smijo a cole 'd gnun d'àutr e le lege regal a son pèr lor litra mòrta. J'antèresse dël rè a pèrmètto pa 'd lasselo chiet. ⁹Che soa pèrdita a peuda donch esse marcà, e se 'l rè a la trova bon-a: mi i vèrserai ai sò fonsionari, al cont dël Tesòr real, des mila talent d'argent²⁴".

---

22 A-i é nen ant la lej dij Giudé ch'a 'mpedissa 'd prostèrnasse dèdnans a rè e a d'àutre personalità. Aman e Mardoché a rapresento doi nassion nemise (Israel e sò nemich Amalech, na nassion maledìa da Dé). Che Mardoché as arfuda 'd prostèrnasse dèdnans a sò nemis ereditari pèrchè chiel, Mardoché, "a l'era un Giudé" as peul capilo (v. 4). Parèj la passion esagerà d'Aman ëd dèstrue l'antrega nassion d'Israel pèr motiv dl'insolensa 'd Mardoché a l'é spiegà (v. 6).

23 Tiré a sòrt (pèr vèdde col ch'a fussa 'l moment pì bon pèr prinsipìe la pèrsecussion dij Giudé) a l'era na pràtica antica (1 Samuel 14:41-42; Proverbi 16:33). La forma plural ëd Por, visadì Porim a l'é 'l nòm ëd la sebrassion ch'arciam a la ment la mòrt d'Aman, nemis ëd tùit ij Giudé (9:23-32).

24 Aman a "onz le roe" dël rè con un sostansion bon-aman, ch'a l'é stàit calcolà esse scasi 2/3 dj'intrade dël regn ëd Persia sota rè Dario.

¹⁰Anlora 'l rè a l'é gavasse sò anel²⁵ da la man e a l'ha dajlo a Aman, fiuel ëd Camdata, l'Agagita, ël pèrsecutor dij Giudé. ¹¹"Sto dné a l'é dàit a ti," a l'ha rësponduje chiel, "ansema a costa gent. Mi it la dago an podej, fane lòn ch'it voreras!".

¹²Adonch, na convocassion a l'é stàita adressà a jè scrivàn reaj pr' ël tèrdes dël prim mèis e a l'é butasse pr' ëscrit tut lòn che Aman a l'avìa comandà ai sàtrap dël rè, ai governador ëd tute le provinse e ai grand ufissiaj ëd tùit ij pòpoj, conform a la manera dë scrive 'd minca na provinsa e la lenga 'd tùit ij pòpoj. Ël rescrit a l'é stàit sotsignà dal nòm d'Assuer, cacètta con sò anél, ¹³e 'd coré a l'han trasmèttulo a tute le provinse dël regn con ëd litre ch'a disio ëd dëstruve, massé e anienté²⁶ tùit ij Giudé, dai fiolin fin-a ai vej, masnà e fomne comprèise, dl'istess di, ël tèrdes dël mèis ch'a fà dódes, ch'a l'é Adar, e 'd buté a sach ij sò possess²⁷. ¹⁴N'esemplar ëd cost edit, destinà a esse promulgà coma lege an tute le provinse, a l'é stàit publicà tra tute le popolassion përchè tuti a podèisso pijene conossensa.

¹⁵A l'órdin dël rè, ij mëssegé a son tòst partì. L'edit a l'é stàit prima promulgà ant la sitadela 'd Susa. E antant che 'l rè e Aman as dasio da fé an disné e sbeivassade, ant la sità 'd Susa a regnava la costernassion.

---

25 N'àutra rispòsta instintiva dël rè ch'a dasia 'l pèrmiss a Aman ëd emané d'edit real (cfr. Génesi 41:42).

26 Cost lengage elaborà e figurà (ij verb mùltip dl'edit: "dëstruve, massé e anienté" a dà l'ilustrassion ëd com a fussa senza sens cost edit e a arleva 'l perìcol estrem ëd survive dël pòpol ëd Dé.

27 Da comparesse con l'arful dij Giudé 'd fé l'istess con ij sò nemis (9:10,15-16).

4

Éster a buta tut a l'arzigh pèr podèj salvé sò pòpol

¹Istruì tòst ëd lòn ch'a dovìa capité, Mardoché a l'ha strassà soe vestimente an segn ëd deul, e a l'ha pijàit ël sach e la sënner. Peui a l'ha marcià pèr tuta la sità, ampinendla 'd sò crij ëd magon. ²E a l'é andàit fin-a 'dnans a la Pòrta Real che gnun a la podìa passé vestì mach d'un sach. ³Ant le provinse, daspèrtut andova ch'a l'é rivaje l'òrdin e 'l decret real, sòn a l'é stàit, an tra ij Giudé, pa d'àutr se nen ëd deul, digiun, lerne e plente. Vaire person-e a l'avìo pèr let mach ël sach e la sënner²⁸.

⁴Le servente e j'eunuch d'Éster a son ëvnùit a dijlo, la regin-a a l'é stàita sesia da l'angossa. Chila a l'ha fàit mandé 'd vestimente²⁹ a Mardoché pèrchè chiel a-j butèissa e a chitèissa sò sach, ma chiel a l'ha arfudaje. ⁵Ciamà anlora Catach³⁰, un ëd j'eunuch butà dal ré a sò servissi, Éster a l'ha spedilo an pressa a Mardoché con la mission ëd capì lòn che a-i capitava e 'd ciameje 'l pèrchè 'd soa manera 'd fé. ⁶Catach a l'é surtì e a l'é vnüss-ne da Mardoché, an sla piassa dè 'dnans ëd la Pòrta Real. ⁷Mardoché a l'ha butalo al corent ëd j'aveniment e, pì ancora, dël dné che Aman a l'avìa smonù 'd versé al Tesor dël rè pèr lè stermini dij Giudé. ⁸A l'han daje 'dcò na còpia d'edit dlè stermini, publicà a Susa: chiel a dovìa mostrejla a Éster pèrchè a fussa anformà. E a l'ha dije a la regin-a d'andé dal rè a ciamé soa compassion e pioré la càusa 'd sò pòpol³¹.

⁹Catach a l'é tornà e a l'ha portaje cost mëssagi a Éster. ¹⁰Chila a l'ha rëspondù, con l'òrdin d'arpete soa paròle a Mardoché: ¹¹"Servidor dël rè e

---

28 Costa reassion ëd Mardoché e dij Giudé an minca provinsa a son ij segn convensionaj ëd fòrt deul e dè spavent a l'arsèive cola neuva grama (cfr. Génesi 37:29,34; Daniel 9:3; Giòna 3:6). Ij Persian a l'avìo fàit l'istess quand ch'a l'ero stàit batù a la bataja 'd Salamin-a.

29 A peul desse che chila a l'avìa falo pèr podeje parlé 'd person-a.

30 Cost nòm a peul dì "col bon", o "corié".

31 Con lòn Éster a l'arsèiv ël pèrmess ëd nen stèrmè pì nen che chila a l'é na Giudé.

abitant ëd le provinse, tuti a san che për tùit, òm e fomna, chi a dovèissa intré senza convocassion dal rè fin-a ant ël vestibol ch'a sta pì andrinta, a-i é mach na lege: a deuv meuire, a meno che 'l rè, sporzendje soa cavija real d'òr, a-j fasa la grassia dla vita. E a son tranta di ch'i son pa stàita anvità a avzineme al rè!".

¹²Coste paròle d'Éster a son ëstaitte trasmèttùe a Mardoché, ¹³che a soa vira a l'ha rësponduje: "Va pa a pensé, për la rason ch'it ses drinta dël palass, che mach ti an tra ij Giudé it podras esse salvà. ¹⁴A sarà tut ël contrari. Se ti t'anteste a sté ciuto, salute e liberassion a vniran ai Giudé da n'àutra part, e ti e la ca 'd tò pare i meuireve. Chi ch'a peul savèilo? A peul desse ch'a sia për na situassion përparèj che ti 't ses avzinate al rè³²".

¹⁵Éster a l'ha faje dì: ¹⁶"Va a buté ansema tùit ij Giudé 'd Susa. Preghé e fé digiun për mi. Mangé pa e bèive nen për tre di e tre neuit³³. Da part mia, con ij mè servent, i osserverai ël midem digiun. Butà parèj, anlora mi i intrerai dal rè e, bele se a l'é nen consentì³⁴ e s'i l'hai da meuire, i meurirai³⁵".

¹⁷Mardoché, peui, a l'é artirasse e a l'ha esegù j'istrussion d'Éster³⁶.

---

32 Mardoché a fà n'alusion sutila a soa fé che Dé, an soa sovranità providensial, a l'ha ordinà j'aveniment ëd la vita d'Éster pròpi për butela ant la posission andoa Chiel a l'avria liberà tùit ij Giudé. Mardoché a chërda che 'l Dé sovràn a l'avria portà d'arlass e liberassion ai Giudé, che Éster a sarà stàita 'l mojen ëd la liberassion ëd lor, e fin-a che Dé a l'avria nen vnù a manch a soa promèssa se Éster a l'avèissa decidù 'd stesne chietà.

33 Un dì 'd digiun a sarà bastaje, ma tre di a armarco la serietà dla situassion

34 L'antèrdita d'Éster a buta torna an evidensa 'l téma dl'ubidiensa, dàit che l'ubidiensa a Mardoché a l'avria significà la disubidiensa a la lege.

35 Èl corage e pa na rassegnassion passiva a l'é an evidensa ambelessì.

36 Con convinsion, fede e tëmma, Éster a dà disposission ch'ij Giudé a preghèisso për chila. La preghiera a l'era sèmper compagnà dal digiun (Deuteronomi 9:9; Giudes 20:26,27; Esdra 8:21-23; 2 Samuel 12:16; Daniel 9:3). Nosgnor a onora la fede dij Giudé che parèj a l'han dimostrà, e a-j salva.

5

Éster a fà n'apel al rè pr' arsèive d'agiùt

¹Èl ters dì, Éster a l'é torna vestisse 'd tut sò splendrior real³⁷ e a l'é portasse ant la cort andrinta dël palass real, dè 'dnans ëd la ca dël rè; costì a l'era setà an sù sò tròno, ant la ca real, an facia a la pòrta dla ca. ²Cand ch'ël rè a l'ha veddù la regin-a Éster an pé ant la cort, chila a l'ha trovà grassia ai sò euj. Anlora 'l rè a l'ha sporzùje la cavija real d'òr ch'a tenìa an man. Éster a l'é avzinasse e a l'ha tocane la ponta.

³"Lòn ch'a-i é, regin-a Éster?", a l'ha ciamaje 'l rè, "dime lòn ch'it veule, e s'a fussa bele la metà 'd mè regn, a l'é già acordà!". ⁴"Ch'a peussa piaseje al rè", a l'ha rëspondù Éster, "dè vnì ancheuj con Aman al disné che mi i l'hai prontaje!³⁸". ⁵Ch'a sia contatà tòst Aman pèr compì 'l desideri d'Éster", a l'ha dije anlora 'l rè. Parèj ël rè e Aman a son èvnùit al disné prontà da Éster, ⁶e ant ël disné, antant ch'as bevìa 'd vin, ël rè a l'ha torna dije a Éster: "Dime lòn ch'it veule, e a l'é già acordà! Dime tò desideri e, s'a fussa bele la metà 'd mè regn, a sarà fàit".

⁷"Lòn ch'i veuj? Lòn ch'i ciamo?", a l'ha rësponduje Éster. ⁸"Se pròpi i l'hai trovà grassia a j'euj dël rè, se a chiel a-i piassèissa 'd contenté mia domanda e 'd sodisfé mè desideri, ch'a ven-a ancor con Aman al disné ch'i l'hai prontaje doman, e i-j farai savèj lòn ch'i ciamo".

---

37 Le veste regal a l'avrio rendùla 'ncora pì bela pr' ël rè e sossì a l'é an contrast a le veste 'd deul an 4:15-16.

38 Cost' oferta generosa dël rè a l'é nen a pijesse a la létera (v. 6; March 6:23). La prim' arcesta d'Éster e che 'l rè e Aman a ven-o a 'n disné gròss (v. 4). Soa sconda arcesta (v. 8) an efet a òbliga 'l rè a concédje lòn ch'a ciamo. La tàtica d'Éster a dimostra nen mach la sapiensa d'Éster e sò sens ëd control, ma a aussa 'l sens d'aspettassion ëd la conta.

Aman a mostra che d'òdio chiel a l'ha pèr Mardoché

⁹An col dì là Aman a l'é surtì content e con èl cheur pien ëd gòj, ma, cand che an sla Pòrta Real a l'ha vëddù Mardoché nen aussesse dnans ëd chiel, nì bogé da sò pòst, a l'é anviscasse 'd flin-a. ¹⁰Contut, sòn, Aman a l'ha pa dalo a vëdde. Tornà a ca, a l'ha convocà ij sò amis e soa fomna Zeres, ¹¹e pèr vaire, dnans a lor, a l'ha parlà 'd soa richëssa senza fin, dël nùmer ëd le soe masnà, ëd tut lòn che 'l rè a l'avìa fàit per ausselo e esaltelo dzora 'd tuit ij grand ufissiaj e servent. ¹²Aman a l'ha dit ëd pì: "Ma varda 'n pò, la regin-a Éster a l'é vnùta anviteme con èl rè ant èl disné che chila a l'avìa prontà, e mi da sol; e nen mach, ma doman i son torna anvità da chila con èl rè. ¹³Ma tut sòn a conta pa pèr mi, fin-a a tant ch'i vëdrai Mardoché 'l Giudé ch'a stà setà a la pòrta dël rè. ¹⁴Fà mach drissé na forca àuta cinquanta cubit", a l'ha rësponduje Zeres, soa fomna, e ij sò amis, "e doman matin ciamje al rè che Mardoché a peussa essie pendù! Antlora ti, pien ëd gòj, it podras andé e anconcrete con èl rè al disné". Èl consèj a l'é piasuje a Aman, ch'a l'ha fàit pronté la forca.

6

A cambia 'l vent: a l'é Mardoché a esse onorà

¹An cola neuit èl rè a podìa pa andurmisse, e a l'avìa comandà ch'a-j portèisso 'l lìber ëd j'Arcòrd ëd le Crònache; e a l'é stàit lesù dè 'dnans al rè. ²E a l'é trovasse scrit che Mardoché a l'avìa denunsià Bigtan e Teres, doi dj'eunuch dël rè, ij vardian ëd la pòrta, ch'a vorìo sassiné 'l rè Assuer.

³Èl rè a l'ha ciamà: "Col ch'a l'é l'onor, la distinsion ch'a l'é stàita conferìa a Mardoché pèr sòn?". Anlora ij sèrvent dël rè a l'han dije: "Nen a l'é stàit conferì!".

⁴E 'l rè a l'ha dit: "Chi ch'a-i é ant la cort?". Ore, Aman a l'era giusta ant la cort da fòra dël palass real, pèr ciameje al rè 'd pende Mardoché a la forza ch'a l'era stàita prontà pèr chiel. ⁵E ij sèrvent dël rè a l'han dije: "A l'é Aman ch'as ten ant ël vestibol". E 'l rè a l'ha dit: "Lasselo intré". ⁶A l'é parèj che Aman a l'é intrà. E' l rè a l'ha ciamaje: "Coma ch'a va tratà n'òm ch' ël rè a veul onoré?". Anlora Aman a l'ha pensà an sò cheur: "Chi d'àutri fòra che 'd mi ël rè a podrìa miraco vorèj onoré?". ⁷E Aman a l'ha rësponduje al rè: "Miraco 'l rè a veul onoré cheidun? ⁸Ch'a sio portà 'd vestimente da prinsì, ëd cole ch'a deuvra 'l rè; ch'as pija 'n caval parèj 'd coj ch'a monta 'l rè, e ch'a-j sia butà na coron-a an sla testa. ⁹Peuj, vestimente e cavaj a saran dàit an goerna a un dij pì nòbij dij grand ufissiaj dël regn. Così a vestirà antlora l'òm ch'ël rè a veul onoré e a lo portrà a caval an sla piassa granda an crijandje dè 'dnans: 'Vardé coma ch'a ven tratà l'òm che 'l rè a veul onoré³⁹".

¹⁰"Perd pa 'n moment" a l'ha rësponduje ël rè a Aman, "pija 'd vestimente e caval, e tut lòn che mi i l'hai pen-a dit falo a Mardoché 'l Giudé ch'as treuva a la pòrta dël rè. Pì che d'àutr, lassa pa da banda cheicòsa 'd lòn ch'i l'hai dite!".

¹¹Pijàit adonch vestimente e caval, Aman a l'ha vestì Mardoché, peui a l'ha mnalo a caval an sla piassa granda, crijand dè 'dnans a chiel: "Vardé coma cha ven trata l'òm ch'ël rè a l'ha vorsù onoré".

¹²Apres ëd lòn Mardoché a l'é ancor èvnùit a la Pòrta dël rè. Ma Aman a l'é tornà an pressa a soa ca, magonà e con ël vel al sla testa. ¹³E a l'ha

---

39 L'identità 'd col ch'a l'é da onoré a resta stèrmà (confrontelo con l'intension ëd nen fé savèj sùbit al rè col ch'a l'é 'l pòpol ch'a deuv esse sterminà, 3:8). Aman a pensa d'esse chiel l'òm ch'a dovrìa esse onorà. Aman a mostra ambelessì la lista dij sò seugn ch'as ancentra nen an sù 'd guadagn material, ma pitòst an sl'aclamassion pùblica e l'adulassion (cfr. Genesi 41:42-43).

contaje a Zeres soa fomna e a tùit ij sò amis lòn ch'a l'era capitaje. E soa fomna e ij consijé a l'han dije: "Ti 't l'has ancaminà 'ndé giù dè 'dnans a Mardoché: e, se chiel a l'é dla rassa dij Giudé, ti 't podras pa pì arpijete e aussete. Nen mach, ma ti 't continueras a tombé viaman pì an bass visavì 'd chiel⁴⁰".

¹⁴E antramentre che lor a stasìo ancor an parland con chiel, a son rivaje j'eunuch dël rè, vnùit a sèrché Aman pèr ëmnelo an pressa al disné che Éster a l'avìa prontaje.

7

Ël rè a fà condané a mòrt Aman

¹Parèj ël rè e Aman a son andàit al disné gròss ëd la regin-a Éster. ²Mentre ch'a beivìo, ëdcò an cost scond di, ël rè a l'ha dit a la regin-a: "Ciama lòn ch'it veules, regin-a Éster, e mi it lo darai. A podrìa esse fin-a la metà del règn, it lo darai volonté!".

³Éster a-j rëspond: "S'i l'hai trovà 'd favor con ël rè e s'a pias al rè d'acordeme cost'arcesta, i ciamo ch'a sia risparmià la vita mia e 'd mè pòpol. ⁴A l'é pèrchè mi e mè pòpol i soma stàit vendù a coj ch'a l'han mach l'intension dè sterminene, sassinene e fene fòra. Se nojàutri i fusso mach èstàit vendù⁴¹ coma dè s-ciav, i sarìa stàita chieta. Pèr lòn a sarìa pa valun- e la pen-a 'd dësragé 'l rè; ma nòst aversari a podrà mai arparé al dann ch'a l'avrìa fàit al rè con nòsta mòrt".

---

40 La fomna d'Aman e ij sò consijé a armarco coma ch'a l'é ch'ij Giudé a pseudo mai esse dël tut dominà e fàit sparì, e miraco l'ideja che 'l Dé 'd lor a l'é viv e ch'a-j guerna. Cfr. Le predission a rësguard ëd la croa d'Amalech dèdnans a Israel (Esod 17:16; Nùmer 24:20; Deuteronomi 25:17-19; 1 Samuel 15; 2 Samuel 1:8-16; Daniel 6:26-27; Giosué 2:11; 9:29; Ezechiel 38:23).

41 N'arferiment al bon-aman inissial d'Aman (3:9; 4:7).

⁵Anlora 'l rè Assuer a l'ha ciamaje a la regin-a: "Chi a podria mai fé na ròba parèj? Chi podria-lo mai esse tant ardi da tochette?". ⁶Éster a l'ha rësponduje: "L'òm gram ch'a vorìa felo a l'é Aman, nòst aversari e nòst nemis!". Parèj Aman a l'é restà senza paròle dè 'dnans al rè e a la regin-a.

⁷Anlora 'l rè, furios, a l'é aussasse da tàula e a l'é surti 'nt èl giardin dël palass. Aman as rendìa bin cont che 'l rè a l'avìa decidù soa dësgrassia, èd felo meuire, e a l'é aussasse pèr imploré la regin-a Éster che a-j salvèissa la vita.

⁸Èl rè a l'é tornà dal giardin a la sala dël disné gròss, cand ch'a l'ha vèddù Aman ch'a l'era prostèrnasse an sla sislunga andoa che la regin-a Éster a l'era cogià e a l'era scasi cascaje a còl. Èl rè a l'ha sclamà: "L'òn ch'i vèddo a l'é tròp! Col òm as n'ancala fin-a a violé la regin-a mentre ch'i son antècà, dè 'dnans dij mè euj medesim⁴²!". Anlora ij sò servitor a l'han quatà con un vel la facia d'Aman⁴³: le paròle dël rè a l'avìo sentensialo a mòrt.

⁹Arbonà, un dj'eunuch al servissi pèrsonal dël rè, a l'ha giontà: "A-i é giusta na forca 'd cinquanta cùbit d'autèssa che Aman a l'avìa fàit drissé pèr Mardoché, l'òm ch'a l'avìa denuncià la cospirassion contra 'l rè. La forca a l'é stàita butà an pé a ca soa!". Èl rè a l'ha dit: "Anlora feje pende Aman midem!".

¹⁰A l'é parèj ch'a l'han fàit ampiché Aman an sla midema forca che chiel a l'avìa fàit drissé pèr Mardoché, e la flin-a dël rè a l'é pasiasse.

---

42 La violassion dl'etichèta ch'a l'ha fàit Aman a sigila sò destin.

43 Ij sèrvent èd cort a capisso j'implicassion dle paròle dël rè (v. 8). Coma sèmpèr, èl rè a ten an bon cont ij consej dj'àutri – ambelessi dl'eunuch Arbonà (1:10; cfr. 5:14). L'òrdin èd fé pende Aman a la forca ch'a l'era antèisa pèr Mardoché a l'é 'l grand èsversament èd la conta.

8

Èl rè a agiss pèr guerné ij Giudé

¹An col dì-lì, èl rè Assuer a l'ha daje a la regin-a Éster la cà d'Aman⁴⁴, èl nemis dj'Ebrèò. E Mardoché a l'é vnùit dè 'dnans al rè⁴⁵; Éster a l'avìa fàit savèj lòn che chiel a l'era pèr chila. ²Anlora 'l rè a l'é gavasse dal dil l'anel ch'a l'avìa daje a Aman e a l'ha donajlo a Mardoché. E Éster a l'ha daje da masenté la ca d'Aman.

³E nen contenta, a l'é andàita a parlé na sconda vira con èl rè e, campand-se ai sò pé, a l'é butasse a pioré fasendje vèdde la gramissia d'Aman l'Agagita e la volontà ch'a l'avìa avù 'd feje dèl mal a j'Ebrèò.

⁴Anlora 'l rè a l'ha sporzuje la cavija d'òr a Ester. Parèj che Éster a l'é aussasse, a l'é tnusse an pé 'dnans al rè⁵ e a l'ha dit: "S'a-j pias al rè, e se mi i l'hai trovà 'd favor ai sò euj, se mia arcesta a l'é smijaje giusta e se mi midema i son piasosa a vèdd-se, che chiel a veuja revoché spress le litre che Aman, fiuel ëd Camdata l'Agagita, a l'ha fàit ëscrive pèr perde ij Giudé 'd tute le provinse reaj. ⁶Coma ch'i podrai fèila a vèdde 'l mal che a ven a esse fàit a mia gent? Coma ch'i podrìa arziste ant èl vèdde la dèstrussion ëd mia gent?"

⁷Anlora 'l rè Assuer a l'ha dije a la regin-a Éster e a Mardoché 'l Giudé: "Mi i l'hai daje a Éster la ca d'Aman dòp d'avèjlo fàit pende pèr avèj vorsù liberesse dij Giudé. ⁸Scrive donca pr' ij Giudé lòn che voi i giudichereve bin, ant èl nòm dèl rè. Sigilelo peui con èl cacèt real. Pèrchè tut a l'é fàit ant èl nòm dèl rè e lòn ch'a l'é cacètta con sò anel as peul pa cambiesse⁴⁶".

---

44 Second j'usanse persian-e, le proprietà dèl traditor a l'ero confiscà da la coron-a.

45 A Mardoché a l'é stàit dàita na possission ufissial (1:14) e a l'ha ciapà 'l pòst ch'a l'avìa avù Aman.

46 Combin che 'l rè a podèissa nen arvoché 'l decret formal (1:19), chiel a dà a Éster e a Mardoché l'autorisassion ëd emané n'àutr decret ch'a l'avrìa cassà 'l prim.

⁹Jë scrivan reaj a son tòst èstàit convocà, a l'era 'l ters mèis, ch'a l'é Siban, èl di ch'a fà vintetre, e, sël comand ëd Mardoché, lor a l'han ëscrivù ai Giudé, ai sàtrap, ai governador, ai grand ufissiaj dle provinse da l'India a l'Etiòpia, sentevintessèt provinse, a tute conform a soa manera dë scrive e sò lengage. ¹⁰Coste litre, scrivùe ant ël nòm d'Assuer e cacèttà con sò cacèt, a son èstàite portà da mëssagé montà dzora 'd cavaj dle scuderie dël rè.

¹¹Èl rè a l'ha garantije ai Giudé, an qualsëssia sità ch'a fusso, ël drit ëd butesse ansema pèr salvesse la vita, con ël pèrmess ëd massé e dèstrùe tute le gent armà dij pòpoj o le provinse ch'a vorèisso tacheje, con soe fomne e soe masnà, parèj coma 'd ravagé sò possediment. ¹²Sòn a l'é fasse 'l midem di a tute le provinse dël rè Assuer, ël tèrdes dël mèis ch'a fà dódes e che a l'é Adar.

¹³N'esemplar ëd cost edit a l'é stàit dàit coma decret e publicà an tra tute le gent pèrchè ij Giudé a fusso pront pèr vendichesse dij sò nemis. ¹⁴Parèj che ij mëssagé, an montand ëd cavaj reaj, a son partì pì che an pressa an sël comand dël rè. Èl decret a l'é stàit ëdcò publicà ant la sitadela 'd Susa.

¹⁵Mardoché a l'é surtì dal rè vestì parèj d'un prinsi con na vestimenta 'd porpra violètta e 'd lin bianch, con an testa na gròssa coron-a d'òr e con un mantèl ëd damasch e 'd porpra rossa.

¹⁶A l'é stàit pr' ij Giudé un di 'd lus, d'argioissansa, d'onor e 'd festa. ¹⁷An tute le provinse, an tute le sità e daspèrtut andova ch'a l'ero rivaje ij comand dël decret dël rè, ij Giudé a l'han avù 'd di d'argiojissansa e 'd feste. E vaire an tra la gent dël pòst a son fin-a fasse Giudé: pèrchè la tèmna dij Giudé⁴⁷ as fasia greva dzora 'd lor.

---

47 La conversion ëd gent d'àutre nassion a la fede israelita a marca 'l pont pì àut ëd ësta conta (cfr. Giosué 2:9; Surtia 15:14-16; Salm 105:38).

9

L'arvangia dij Giudé dzora dij sò nemis

¹Ora, ant èl mèis ch'a fà dódes, ch'a l'é Adar, ant èl di ch'a fà tërdes dël midem mèis, cand che ij comand reaj e ij sò decret a son intrà an vigor, a son èstàit ij Giudé a soa vira ch'a l'han crasà coj ch'a l'avìo con lor. ²An tute le provinse dël rè Assuer, j'Ebrèò a son butasse ansema contra tuti coj ch'a l'avìo complotaje contra. Gnun a podìa arzistje: la tëmma dij Giudé⁴⁸ a pèisava ansima a tut èl pòpol. ³E tùit ij grand ufissiaj ëd le provinse, ij sàtrap, ij governador, ij fonsionari dël rè, tuti a l'han giutà j'Ebrèò për tëmma 'd Mardoché.

⁴Mardoché a l'era an efet un grand pèrsonagi 'nt la ca dël rè, e soa arnomansa a së spantiava travers tute le provinse: Mardoché a vnisia sèmpër pì amportant.

⁵Adonch ij Giudé a l'han crasà tùit ij sò nemis a colp dè spa. A l'é stàit në stermini, e lor a l'han fàit lòn ch'a l'han vorsù dij sò aversari⁴⁹. ⁶An Susa, mach ant la sitadela, ij Giudé a l'han massà sinchscent òm. ⁷A l'han massà Farsandata, Delfon, Espata, ⁸Porata, Adalia, Aridata, ⁹Efermesta, Arisai, Aridai e Vaisata, ¹⁰ij des fieuj d'Aman l'Agagita, ma senza vorèisse pijé soe sostanse.

¹¹Col di midem èl nùmer ëd coj ch'a j'ero stàit massà 'nt la sitadela 'd Susa a l'é stàit portà a conossensa dël rè. ¹²Èl rè a l'ha dije a la regin-a Éster: "Ant la sitadela 'd Susa ij Giudé a l'han massà sinchscent òm e ij des fieuj

---

48 La tëmma dij Giudé a l'é la tëmma ch'a l'avìo dël Dé ver e viv ch'a stasia da soa part ëd lor (cfr. Surtìa 15:14-16). L'arversament a l'era tant complet che tùit j'ufissiaj ch'a l'avrio dovù stermineje, adess a-j giutavo.

49 A l'é armarcà ambelessì quant ch'a l'é stàita granda l'arvangia dij Giudé che, contut, a l'é nen ispirà da desideri materiaj tant da buté a sach ij beni dij sò aversari.

d'Aman; lòn ch'a l'avran mai fàit ant j'àutre provinse dèl rè? Lòn ch'it veule adess? At sarà dàit. Lòn ch'at pias èd pì? A sarà fàit!⁵⁰ ¹³Anlora Ester a l'ha dije: "S'a-j pias parèj al rè, ch'as peussa pèrmètte ai Giudé ch'a son an Susa 'd fé dcò doman lòn ch'a l'era stàit decretà pèr ancheuj; ch'a sio pendù al pal ij des fieuj d'Aman". ¹⁴Èl rè a l'ha comandà ch'as fèissa pèrparèj. Èl decret a l'é stàit promulgà a Susa. Ij des fieuj d'Aman a son èstàit pendù al pal⁵¹. ¹⁵Ij Giudé ch'a l'ero an Susa a son ancora butasse ansema, a l'han dèsfendù soa vita e a son butasse a la sosta dj'atach dij nemis; a l'han massà stantessinchmila 'd coj ch'a l'avìo con lor, ma a son pa dasse a ravagé. ¹⁶Lòn ch'a resta dij Giudé ch'a l'ero pèr tute le provinse dèl rè a son butasse ansema pèr podèj arziste da lor e pèr trovè d'arpòs dai sò nemis. A l'han massà stantessinch mila dij sò aversari, ma a l'han pa confiscà soe proprietà.

¹⁷Sòn a l'é capità 'l tèrdes dèl mèis d'Adar; èl quatòrdes a son arposasse⁵² e a l'han fane un di 'd disné e 'd gòj.

La sorgiss èd la festa 'd Porim

¹⁸Ma ij Giudé ch'a j'ero an Susa a son radunasse 'l tèrdes e 'l quatòrdes èd col mèis; èl quìndes a son arposasse e a l'han fane un di 'd disné e 'd gòj.

¹⁹Pèr sòn ij Giudé dla campagna, ch'a stan ant le sità nen sircondà da 'd muraje o ant le cassin-e, a fan dèl quatòrdes dèl mèis d'Adar un di 'd gòj, èd disné e 'd festa, andoa che tuit as mando 'd present un con l'àutr⁵³.

---

50 L'arcesta che Éster a fà 'd n'ulterior arvangia (v. 13) a peul esse stàita causà da na pì àuta amzura d'anti-semitism ant la sità 'd Susa (v. 15). La conta a buta an evidensa ch' ij sò nemis a son massà e nen mach dzora 'd na vitòria.

51 Ij còrp dij fieuj mòrt èd Aman a l'ero pendù an pùblich coma amonission e segn èd dzonor.

52 L'arpòs acordà ai Giudé a col temp a vniss la base dle selebrassion annual dij Porim (èdcò v. 22).

53 L'è scambi 'd present, èd sòlit ròba da mangé (v. 22) a pèrmet fin-a ai Giudé pì pòver èd giontesse a la selebrassion (Neemia 8:10-12; Deuteronòmi 16:11,14) e a vniss segn èd èl soagn providensial pr' ij crasà, ambelessì ant l'istessa comunità israelita.

²⁰Mardoché a l'ha scrivù tut sòn e a l'ha mandà 'd litre ai Giudé ch'a j'ero an tute le provinse dël rè Assuer, davzin e lontan, ²¹për èstabilì che tùit j'agn a selebrèisso 'l quatòrdes e 'l quìndes dël mèis d'Adar. ²²Për che coj di-lì a son ij di che ij Giudé a l'han avù treva da j'atach dij nemis e 'l mèis che 'l sagrin a l'é vnùit gòj, èl deul festa, e për ch'a fusso di d'argioissansa; andoa ch'as mandèisso 'd cadò l'un con l'àutr e ch'as fèisso 'd don ai pòver.

²³Ij Giudé a son angagiasse a mandé anans lòn ch'a l'avìo già ancaminasse a fé e che Mardoché a l'avìa dit. ²⁴Aman, an efet, èl fieul ëd Camdata l'Agagita, èl nemis ëd tùit ij Giudé, a l'avìa tramà contra j'Ebrèò për dësbleje e a l'avìa campà 'l Pur, visadi la sòrt, për confondje e për feje meuire: ²⁵ma cand che Éster a l'é presentasse al rè, cost-sì a l'ha comandaje ëd document ëscrit che la trama balorda d'Aman contra dij Giudé a fussa fàita tombé an soa testa e che chiel e ij sò fieuj a fusso pendù⁵⁴.

²⁶Për lòn coj di-lì a son èstàit ciamà "Porim" da la paròla Por. Conformà tut èl contrù 'd cola litra, për lòn ch'a l'avìo vëddù e ch'a l'era capitaje, ²⁷ij Giudé a son franch angagiasse, ansema a soa dissendenza e a tuti coj ch'a son giontasse a lor, a selebré tùit j'agn doi di, scond le disposission ëd lòn ch'a l'é scrivusse e a la data stabilìa. ²⁸Coj di a l'han da esse selebrà da tute le generassion, an tute le famije, an minca na provinsa, an tute le sità; coj di 'd Porim a venta mai chité ch'a sio comemorà tra ij Giudé e soa memòria a dovrà mai perd-se trames ëd soa dissendenza.

²⁹La regin-a Éster, fija d'Abicail e 'l Giudé Mardoché a l'han ëscrivù con tùit ij soen costa sconda litra. ³⁰A l'han mandajla a tùit ij Giudé 'nt le sentevintessèt provinse dël règn d'Assuer, perchè ch'a l'avèisso pas e

---

54 Cost cit somari dj'aveniment dij capitoj precedent as centra nen tant dzora d'Éster o Mardoché, ma an sël rè e Aman, e a presenta Aman coma 'l nemis tipich ëd tùit ij Giudé, passà e present (3:10; 8:1; 9:10).

vrità⁵⁵, ³¹e pèr èstabilì sti di dèl Porim an soe date precise, coma ch'a l'avìa comandaje 'l Giudé Mardoché e la regin-a Éster, e coma che lor midem a l'avìo fissaje pèr lor e pèr soa dissendenza, an occasion èd digiun e 'd soa anvocassion. ³²Un comand d'Éster a l'ha stabilì le sircostanse 'd costi Porim e a l'é stàit èscrivù un liber⁵⁶.

10

Mardoché a vniss famos

¹Rè Assuer, peui, a l'ha amponù 'd travaj forsà a la gent dèl continent e dle region èd la còsta⁵⁷. ²Tut lòn ch'a l'é stàit fàit sota soa autorità e soe amprèise vajante, ansema a 'n rendicont complet dèl valor èd Mardoché e soa elevassion da part dèl rè, a son èscrivusse ant èl liber èd le Crònache dij rè 'd Media e Persia. ³An efet, èl Giudé Mardoché a l'era scond dòp dèl rè Assuer: grand an tra ij Giudé e binvolù da la pì part èd sò frej, a sèrcava 'l bin èd soa gent e a parlava an favor èd la prosperità 'd tuta la dissendenza⁵⁸.

-
- 55 Cost vers a s-ciariss èl propòsit d'ès liber, visadì stabilì la festa 'd Porim da celebresse da minca generassion dij Giudé e pèr dé d'istrussion pèr soa oservansa.
- 56 Éster e Mardoché a mando na litra ufissial final al rèsguard dij Porim che a stabiliss cola festa ant èl contest èd la pratica dèl digiun e dle lamentassion (v. 31). A l'é parèj che Porim a l'é rendù na selebrassion religiosa ufissial dij Giudé. L'è scrittor d'Éster a paress ch'a l'abia parèj èl propòsit d'armarché l'istitussion nennosàica 'd costa festa.
- 57 Costa giunta al liber a centra l'atension an sèl rè Assuer e Mardoché e, pèr savej 'd pì an sti avveniment-sì a rimanda 'l letor al liber dle Crònache ufissial dij rè 'd Media e 'd Persia (1 Rè 14:19,29).
- 58 Mardoché a l'era stimà esse 'l politich giudé ideal. Soa amportansa a l'é 'n model pr' ij Giudé ant l'istitussion dla Festa dij Porim.

Tàula

Introduccion a l'euvra compléta dla Neuva Bibia an Lengha piemontèisa	3
Èl liber d'Éster.....	4
Introduccion.....	4
1.....	5
Èl rè a organisa un disné da spatuss.....	5
La regin-a Vasti a l'é gavà da soa posission regal.....	6
2.....	8
Éster a vniss regin-a al pòst ëd Vasti.....	8
Mardoché a ven a savèj d'un complòt contra 'd rè Assuer.....	10
3.....	10
La cospirassion d'Aman contra ij Giudé.....	10
4.....	13
Éster a buta tut a l'arzigh për podèj salvé sò pòpol.....	13
5.....	15
Éster a fà n'apel al rè pr' arsèive d'agiùt.....	15
Aman a mostra che d'òdio chiel a l'ha për Mardoché.....	16
6.....	16
A cambia 'l vent: a l'é Mardoché a esse onorà.....	16
7.....	18
Èl rè a fà condané a mòrt Aman.....	18
8.....	20
Èl rè a agiss për guerné ij Giudé.....	20
9.....	22
L'arvangia dij Giudé dzora dij sò nemis.....	22
La sorgiss ëd la festa 'd Porim.....	23
10.....	25
Mardoché a vniss famos.....	25

